

MATI IN

GOSPODINJA

LETO 1932

23 NOVEMBRA

ŠTEV. 19

„Tako-le molite: Oče naš, kateri si v nebesih!“

Prijatelji, ali znaš moliti? Ne mislim, če znaš molitve tako-le iz glave izgovarjati, saj v tem si se od mladega vadil doma in v cerkvi. Ali to mislim, če je v tvoji duši oni notranji nagon živ, da moliš z dušo, t. j. iz dna duše, da misliš na to, kaj izgovarjaš, da veš, s kom govoriš in kaj vse mu imaš povedati.

Moliti se pravi, se z Bogom pogovarjati, tako kakor se sin z očetom pogovarja in mu sije ljubezen iz oči in je zato to prav iskren in prisrčen razgovor. Če bočeš moliti, moraš stopiti pred božje obličje, Bog mora biti v tebi navzoč kakor živ in resničen, to je tisto, kar menijo oni, ki pravijo, da Boga doživlje.

Dokazati, da Bog je, to še prav nič ne pomaža za molitev. Dokazani Bog mi je lahko povsem tuj in sem tuj jaz njemu in on meni; mrzla je njegova tuja veličina, ki jo morebiti v grozi občudujem ali se je bojim, ker me ne veže z njim skrivnost ljubezni in življenja.

»Pa kako naj Boga doživim?« me vprašaš.

Poslušaj, kako ga je doživel pevec starega zakona: »Gospod, naš Gospod, kako čudovito je tvoje ime na vsej zemlji! Tvoje veličanstvo je vzvišenejše kot nebesa! Če gledam tvoje nebo, delo tvojih rok, mesec in zvezde in vse, kar si ustvaril! Kaj je potem človek, da se ga spominjaš, in sin človekov, da ga

milostno obiščeš? Le malo pod angele si ga postavil, s častjo in slavo si ga ovenčal. In postavil si ga nad delo svojih rok in vse si postavil k njegovim nogam: krofko in divjo žival, ptice izpod neba in ribe, ki plavajo po širnem morju. O Gospod, naš gospodovalec, kako slavno je tvoje ime po vsej zemlji!«

Ali poskušaj obuditi, kar je čutil videc Izaija: »Videl sem Gospoda sedeti na visokem prestolu in njegova vihrajoča obleka je napolnjevala tempel. Serafini so stali nad njim; vsak je imel šestero kril. Z dvema so si zakrivali obraz, z dvema noge, z dvema pa so leteli. In so vzdikali drug drugemu, rekoč: »Svet, svet, svet je Gospod, Bog vojnih čet. Zemlja je polna njegove slave.«

V neskončnem molku narave, v petju ptic, v tuljenju volkov, v žuborenju potokov, v ognjenem blisku ga je doživel sv. Frančišek — morebiti ga najdeš tudi ti. — V ljubeznivi božični skrivnosti in v svetlih očeh svojih otrok so ga mnogoteri doživeli in našli. Da, celo v mračni tmuni podzemskih rogov in v dimu plavžev in v ropotu strojev je marsikomu vzšel kakor solnce na dušnem nebu.

In da je oče, tvojega bistva in življenja najskritejši vir, to moraš spoznati. Da v njem živimo, se gibljemo in smo. V najgloblji skrivnosti svoje duše ga boš našel.

»Neskončni je njegovo ime!« Vse tvo-

je misli in razumevanje ne doseže njegove neskončnosti in veličine. Največji umetniki so ga skušali vpodobiti, pa niso uspeli; največji pesniki so ga skušali slaviti, a zaman. V nebesih je, t. j. ne proč od zemlje, ne daleč od nje, ampak nad njo, večji kot zemlja, začetek zemlje. In ti si v njem.

On je tvoj stvarnik; iz nič te je njegova volja priklicala v bivanje in vendar te skrivnostna notranja vez veže ž njim. Oče je, tvoj oče, ker po njegovi volji si ustvarjen. Tvoja duša nosi njegove sledi, saj je dih njegovega duha. Z umom in pametjo jo je obdaril, da lahko spoznaš in občuduješ njegovo stvarstvo, da se lahko udeležuješ njegovega vladarskega dela v družini, v poklicu, v svojem narodu in v človeštvu; po tēbi se javlja vsem tem. Ti pa moraš rasti v njem, iz sebe in preko sebe. Prav v delu, v zvesti vršitvi svojih dolžnosti naj rasteš. Duša naj se ti utrjuje, da postaneš močan, prost človek, božji otrok. On pa je tudi cilj tvojemu bitju, ne zemlja, ki ti je namenjena le za sredstvo v dosego tega cilja. Delo, boji, veselje in žalost, trudi in težave so pota k

Bogu. Bog je nad zemljo in močnejši kot smrt. Če tudi svet izgubiš, ni treba obžalovati te izgube, če si našel Boga. Premagati svet, Boga si priboriti, to je vsebina in smoter krščanskega življenja, tvojega življenja.

S tem Bogom in Očetom se moraš zvezati v osebno življenjsko razmerje v molitvi. Če najdeš to razmerje, mora tvoja duša vriskati veselja in sreče, saj veje okoli tebe čudežna skrivnost večnosti. In če si v potrebi, nevarnosti, nesreči, ali ne boš kot božji otrok hrepenel, pomoči iskaje klical k Očetu?

Pa pravijo, kajne, da je molitev znak bojzani, slabosti? Jaz pa te vprašam, ali je tudi vzklík veselja in navdušenja hribolanca, ki je dosegel gorsko višino, znak slabosti? Ne, v molitvi se odkriva človekovo najbolj intimno razmerje do Boga.

Prijatelj, tvoja molitev je merilo tvojega življenja. Kdor ne more več moliti, je mrtev. Kristjan pa mora moliti! Kako naj tudi drugače, če pa je našel Boga? Potem šele spozna svet in mu prisije žarek iz onostranstva in duša se dvigne k Bogu: Oče naš, kateri si v nebesih!

Kaj pa seda?

V zadnjih dveh številkah »Mater in gospodinje« smo na kratko opozorili naše gospodinje kako naj spravljajo vrtno pridelke, da se bodo čim dlje ohranili in čim več zalegli, in pa kako zavarovati tisto vrtno rastlinje, ki golo naše zime ne prenese. Najkasneje do konca novembra bodo ta dela opravljena in bodo vrtovi prazni. Kaj pa sedaj, preden pritisne zima in zlasti preden zapade sneg? Čez vse potrebno in važno delo nas še čaka, delo, na katerega pa naše gospodinje in sploh ljubitelji vrta redkokdaj mislijo in še redkeje opravljajo, delo, ki bi ga pa nikakor ne smeli odložiti na pomlad. V mislih imamo **jesensko obdelovanje in gnojenje vrtno zemlje.**

Pri nas je vobče slaba navada, da se nihče več ne briga za vrt, ko so pridelki pospravljeni in ko je rasilinje, ki je

ostaló zunaj, za silo zavarovano — kakorkoli pokrito. V pušči in v celini ostanejo izpraznjene gredice tja do pomladi, ko jih je treba na novo obsejati ali obsaditi. Tako ravnanje je pa popolnoma napačno, ker ne izrabimo prirodnih sil, ki bi tako blagodejno vplivale na zemljo, ko bi ji mogle priti do živega. Toda, ako pustimo zemljo čez zimo v celini, ne more delovati na njo niti zmrzal, niti se ne more dovolj na globoko založiti z vlago, ki je uprav pozimi najbolj obilna. Taka zemlja se čez zimo še bolj zgosti in strdi. Ko jo spomladi obdelujemo — pregrebamo — t.e gre od orodja in se prav težko drobi v drobne grudice. Vsa je nekako puša, drevea, mrzla, mršva in žc pri obdelovanju čutimo, da ne bo prida za rast, zlasti če je že od narave bolj močna, težka, ilovnata.

Kako vse drugačna je zemlja ki jo

v jeseni temeljito obrnemo in pustimo čez zimo v debelih grudah! Taka v jeseni pravilno obdelana zemlja se spomladi kar sama razspe v drobne rahle grudice; prav izlahka se da poravnati in zapet nam čut pove, da je sposobna za najnežnejše in najobčutljivejše posevke. Poleg tega se v jeseni obdelana zemlja čez zimo na globoko prepoji in založi z vodo, ki ji posebno prav hodi ob suhem letnem času. Iz izkušnje je že davno znano in veda je dokazala, da ga ni sredstva, ki bi tako ugodno vplivalo na rodovitnost zemlje nego je jesensko obdelovanje. Poudarjati moramo pa še enkrat, da je treba pustiti v grudah, kakor jo z lopato preobračamo. Zelo napačno bi bilo, ko bi grude drobili in površje poravnavali z grabljami.

Kakor jesensko obdelovanje, prav tako ugodno in zato potrebno je tudi **jesensko gnojenje vrtno zemlje**. Gnoj, ki ga pri obdelovanju podgrebamo v zemljo, ni takoj goden za hrano rastlinam. Treba, da se v zemlji razkroji in da se redivne snovi tako preosnujejo, da jih morejo rastline uživati. Za to razkranje in preosnovo je pa treba časa. In vprav zima, ki traja 4 do 5 mesecev, je kaj ugoden čas za to. V jeseni pravilno obdelanega in pognojenega zemljišča na pomlad ni treba iznova pregrebati, ampak zadostuje popolnoma, ako zemljo z motiko plitvo prekopljemo in z grabljami poravnamo, seveda šele tedaj, ko se je dodobra osušila.

Ko gnojimo, moramo paziti zlasti na

dvoje: gnoj moramo, kar se da, **enakomerno porazdeliti med zemljo**, in ne smemo ga zakopati **pregloboko**. Ako hočemo, da se bo gnoj pravilno razkrajal, mora priti do njega zrak. To je pa mogoče le tedaj, ako ga pustimo blizu vrha.

Končno še nekaj. Pri nas tudi ni navada, da bi gnojili z **apnom**. Pa je marsikje zelo potrebno. Tudi zato je sedaj najugodnejši čas. Za gnojenje uporabljajmo živo apno, ko je razpadlo v prah, ali pa zdrobljen apnenec. Dobro je tudi cestno blato ali še bolje droben cestni prah. Karkoli že vzamemo, moramo trošiti **ob vedrem, suhem vremenu**, ko je zemlja popolnoma osehla. Najprej zemljišče obdelamo, potem **potrosimo apno** in ga takoj, **dokler je suho vreme**, plitvo podkopljemo. Z apnom smemo gnojiti samo take grede, ki so bile prejšnje leto močno gnojene s hlevskim gnojem. Kar smo pa sedaj gnojili z gnojem, ne smemo apnati letos, ampak šele drugo leto, ko bo hlevski gnoj že popolnoma razkrojen. Hlevski gnoj in apno ne smeta priti skupaj v zemljo, ker se pri tem močno izgublja amonijak, to je najdragocenejša dušičnata redilna snov. Z apnom gnojimo na tri ali štiri leta.

Kdor nima hlevskega gnoja ali pa ima vrt že zelo dobro pognojen z živalskim gnojem, naj gnoji enkrat z umetnimi gnojili. **Nitrofoskal**, ki ga izdeluje tovarna za dušik v Rušah, je v to svrhu prav pripraven, ker ima v sebi vse tri redilne snovi. Trosimo ga lahko tudi sedaj v jeseni ali pozimi. H.

Hugon Turk:

Sladkor in sladkorne vrste

Že smo rekli, da uvrščajo razne sladkorje, ki se rabijo v življenju, v dve vrsti. Kemiki poznajo še tretjo, ki pa nima za splošnost kaj pomena. Za nas sta važni le prvi dve skupini sladkorja, ki tudi pokipeva, bodisi neposredno pod vplivom kvasil, bodisi šele po gotovih preobratih. Oglejmo si sledeče vrste sladkorja: pesni, trsni, grozdni (tudi škrob-

ni ali krompirjev sladkor), sadni, slá-dovni in mlečni sladkor.

Sladkor, katerega pri nas splošno in navadno rabimo, se pridobiva, kot že povedano, iz sladkorne pese, ki vsebuje do 14% pesnega sladkorja in katerega izdelujejo vsako leto od oktobra do januarja (»kampanja«) v sladkornih tovarnah. To se izvrši na sledeči način:

1. pridobljena pesa se osnaži, opere in razreže;

2. pesni rezanci se vložijo v velike železne posode in se izlužijo z vročo vodo;

3. tako pridobljeni sok se očisti s tem, da se prekuhava z apnenim beležem (apneno vodo) pod vplivom ogljikovega dvoksida (sločitev sladkorja) in se prečisti skozi posebno stiskalnico;

4. pridobljeni redki sok se v pari v neprodušnih pripravah z razredčenim zrakom (»vakuum-aparati«); sladkor se tu združi v kristale, nastalo zmes sladkornih kristalov in raztopnine imenujejo »cukrovino«;

5. zgoščena zmes se sedaj shladi in nato se sladkorni kristali izločijo v posebnih pripravah za trčanje (»trčalni aparati«) in tako se pridobi prvi izdelek I. presnega ali sirovega sladkorja in gostolekoti sirup;

6. iz sirupa se izdelava še preostali sladkor, to je presni ali sirovi sladkor II. in III. izdelek; obenem se izloči še zadnji nečisti sirup, znan pod imenom melasa, ki se porablja kot »sladkorna melasa« za živinsko močno krmo in pa za izdelavo špirita.

Pridobljeni presni ali sirovi sladkor obstoji iz rumenih ali rjavih zrn, ki vsebujejo 87—98% sladkorja, vendar pa ima še slan okus, zato ga morajo za porabo še očistiti ali rafinirati. Presni sladkor se v ta namen izmije in iztrča ob dodatku močne sladkorne raztopine. Izpran in iztrčan sladkor se še enkrat raztopi v mali množini vode in se znovega predela kot prvi pesni sok, pri tem se sladkorna raztopina očisti svoje naravne barve s pomočjo kostnega oglja ter končno na lahko umetno pobarva z ultramarinom.

Preden so spoznali pesni sladkor, so izdelovali po vsem svetu samo trsni sladkor in sicer skoraj na popolnoma enak način kot sem ga sedaj opisal za pesni sladkor; toda izdelovanje je veliko bolj enostavno. Ta sladkor prodajajo pod imenom kolonialni sladkor. V naših krajih prihaja v veliko in malo trgovino edino pesni sladkor in sicer v raznih oblikah:

a) kot kristalni sladkor, ki obstoji iz prostih kristalov;

b) kot melis-sladkor v oblikah čoka, stožca, kocke in grude, ki obstoje iz izmitih (očiščenih) kristalov; ta vrsta sladkorja je najbolj razširjena in najbolj poznana povsod. Sladkor v kockah se vliva iz sladkorne mase v daljše količke ali palice in se potem razreže v posebnih strojih v znane nam koščke ali kocke;

c) sladkor prodajajo v trgovinah tudi z imenom pilé. To je izčiščen sladkor, izkristaliziran v debele kristale (»kandis-sladkor«);

d) končno se dobi v trgovini tudi zmleti sladkor v podobi zdroba ali praška in z imenom farin-sladkor.

Da bi se sladkor v trgovinah umetno in goljufivo popačil, ni navada, kvečjemu se med zmleti sladkor primešava kreča, noka, mavec zaradi teže, to se pa prav lahko dokaže, ker se navedene snovi v vodi ne raztope. Raztopljive primese more dokazati le strokovni kemik. Da so taka popačenja (posnemanja) strogo kazniva, je samo ob sebi umevno.

Vrtnice zastoni

Na vsakem vrtničku, pri vsaki hiši bi lahko gojili nekaj vrtnic, ki bi si jih »pridelali« sami brez vsakih stroškov. Povsod po grmovju raste šipek (divja roža), ki je najboljša podlaga za vse zlahne rože. Sedaj je najugodnejši čas, da nakopamo lepih, ravnih, enoletnih sipkovih debele in jih posadimo takoj na stalno mesto, kjer želimo imeti rože. Debeleca nato pripognimo takoj k tlom in jih po vsej dolžini pokrijmo z zemljo ali pa vrzimo po njih nekaj smrekovih vej. Ko bi jih pustili čez zimo stoječe pokoncu, bi gotovo pozebla. Spomladi jih dvignimo šele tedaj, ko začne krepko odganjati, ne prej. Potem jih privežimo h kolom in pustimo v miru do avgusta. Tedaj jih okulisajmo na speče oko. V jeseni jih zopet položimo in zavarujemo zlasti zlahno oko pred mrazom. Drugo leto imamo že cvet in rožno drevesce, ki je vredno 20 dinarjev. Požlahntjevanja z očesom (okulisanja) naj bi se pričel vsak kmečki fant. Pa tudi za dekleta je to zanimiva in jako pobudna spretnost.

Likanje poškrbljenega perila

Za likanje poškrbljenega perila si pripravimo mizo, na katero pognemo gladko, ne premeško podlago iz volne (koc), čez pa bel prt, stikan iz tenkih, finih niti. Ta prt si lahko izrežemo iz kakega starega, izpranega kosa perila, le ne sme imeti nobenih šivov ali vstavljenih krp, ker bi se vlikale v perilo. Če pa hočemo uporabljati za likanje namesto mize likalno desko, tedaj je najbolje, da tej naredimo natančno umerjeno prevleko, ki jo na spodnji strani zvezemo ali prepletamo skupaj tako trdno, da se med likanjem ne more premikati nikamor. (Na 5 cm razdalje prišijemo na rob obročke, vdenemo trak in prepletamo navzkriž oba konca blaga.)

Glede vrste likalnika bi bilo pripomniti tole: Najslabši za tako delo je likalnik na oglje, ker je jako nesnažen in nam pepel, ki leti iz njega, kaj lahko zamaže skrbno oprano, belo perilo. Boljši je likalnik z razbljenim železom ali katerikoli druge vrste, če nimamo električnega. Pri likanju z električnim likalnikom pa glejmo, da postavimo mizo ali desko za likanje tako, da imamo vtikalo vedno desno in spredaj od likalne mize, ker nam vrhva na ta način ne dela preveč napotja. Razen likalnika imejmo pri rokah tudi še majhno skodelico z vodo in čisto platneno krpico.

Za likanje poškrbljenega perila mora biti likalnik zelo vroč. Tisto perilo, ki smo ga najprvo poškrbili, tudi najprvo polikamo. V krpo zavito perilo se je že na pol posušilo in tega prelikamo potem najprvo na narobni strani. Med tem ko likamo pa ne smemo blaga preveč vleči ali pritiskati nanj s koncem likalnika, ker bi se napravile gube. Z likalnikom je treba potezati vedno od roba proti sredini, če namreč hočemo dobiti gladke robove.

Če smo n. pr. začeli likati zapestnik (manšeto) na narobni strani in je na tej že suh, tedaj ga obrnemo, polikamo na pravi strani, a sedaj močno pritiskamo. Ko je suh in svetel, ga nalahko zaokrožimo s tem, da ga potegnemo pod počez

stoječim likalnikom in z levo roko za okrožamo. Istotako ravnamo z ovratnikom. Če bi navzlic previdno pri škrobljenju, nastal kak mehurček, tedaj po tistem mestu podrgnemo enkrat z vlažno krpico in nato hitro polikamo.

Oprsje pri moških srajcah likamo nazadnje, potem ko smo že gotovi z vsemi ostalimi deli srajce. Najlaže zlikamo oprsje, če si naredimo podložek v obliki oprsja iz flanele ali platna, ki ga podložimo. Najprvo polikamo tisti del okoli vratu, potem pa zaporedoma obe polovici oprsja, in to od spodaj navzgor ter obenem z levico krepko vlečemo, da zgoraj, na najbolj vidnem mestu, ne nastanejo gube. Šele popolnoma suho srajco lahko zložimo skupaj (vlažna mesta postanejo pozneje grdo zgubančena).

Vse drugo, bolj enostavno perilo, ki smo ga tudi nekoliko poškrbili in ki se je posušilo, najprvo po potrebi navlažimo. Likamo ga tako, da vlečemo z levico blago v pravo obliko, z desnico pa potezamo previdno z vročim likalnikom in obenem tudi nekoliko pritiskamo. Za gladko perilo je likalnik zelo vroč, ker hitro likašno.

Vse okraske na perilu, kakor čipke in vezenino, je treba polikati se posebej. Vezeno, zlikamo najprvo na pravi strani, potem pa še enkrat z močnim pritiskom na narobni. Isto velja za perilo iz damasta. Če polikamo tako blago samo na narobni strani, pride vzorec sicer zelo do veljave, vendar ostane prava stran hrapava, in veliko hitreje pobere vsako nesnago (in se zato preje zamaže).

Vse zgotovljeno poškrbljeno perilo pustimo ležati še nekaj časa v toplem prostoru, da se popolnoma posuši in ne dobi plesnjivih madežev. Pa tudi likalnik je treba očediti morebitnih ostankov škroba, spraviti v vrečico in shraniti.

Š. H.

ga. Ploskonog ni zmožen dolge hoje. Tak dobi v trgovini podkladek, ki mu olajša hojo.

R a z n o

ga **Mrzlih nog** so največ krivi vodeni hlapovi, ki jih izločuje od vseh strani zaprta koža, ki izpremeni suhe nogavice v mokre ovitke. Ogrejejo se mrzle noge hitro, če se sezuješ in oviješ noge v tenak časopisni papir. Papir greje, ker je prepojen s klejem. Najbolj tople nogavice dobiš, če pripletaš volni človeške lase. Nekdaj so spletale žene svojim možem take nogavice, ki so imele baje tudi čarobno moč. Mož ali fant, ki je nosil take nogavice, se ni menda izneveril svoji ženi ali svojemu dekletu.

ga **Gozdarji in loveci** si preskrbijo tople nogavice za dolgo hojo po snegu in ledu: Raztopi 12 gr kolodija, 4 gr kolofonije, vmešaj v to 4 gr lanenega olja in 16 gramov špirita. Namoči v tej gošči nogavice Kdor obuje pod te še tenke svilene, ne bo občutil mraza. Če vliješ te zmesi malo v čevlje in potreseš, da se prime povsod enako, se zgosti usnje. V laneno olje namočena žakljeovina, ki jo oviješ okoli obute noge, te varuje mraza.

ga **Mazanje s petrolejem ali z lanenim oljem** varuje noge ozeblin. Zoper ozebline pomagajo kopeli iz repinih olupkov, obkladki pečene repe, mazanje z lojem ali z zajčjo mastjo.

ga **Malo medu** okrepi želodec, preveč medu ga oslabi.

ga **Mravljinčina kislina** v medu povzdiguje njegovo zdravilno moč. Trsnin in pesni sladkor mora želodec predeleti, med pa prehaja direktno v kri. Nепrebavljen pesni sladkor obteži otrokom želodeček in povzroči črevesna in želodčna obolenja. Med pomiri živec in podaljša življenje. Sadje se v medu drži tudi tisoč let, kar dokazujejo sadne konserve, ki so jih našli v rimskih izkoplinah.

ga **Pljunki** so pravo gnezdo bolezenskih kali. Muhé prihajajo rade na pljunke, se potem vsedejo na jed ali na človeka in prenašajo tako bolezen. Nimajo še v vsaki hiši pljuvalnika. Pa tudi plju-

valnik je lahko gnezdo bolezni, če je napolnjen z žaganjem, po katerem se pasejo muhe in izlegajo črvi. Kjer imajo pljuvalnike z žaganjem, je treba premeniti žaganje vsak dan in oprati in izolirati pljuvalnik. Najboljši je pljuvalnik na vodo ali tudi ta je leglo bolezni, če ni izpraznjen in izplaknjen vsak dan. Marsikateri pa je tak, kakor oni mož, ki je pljuval v kavarni po tleh, pa mu je prinesel natakak pljuvalnik pred mizo. Mož je pljuval na desno in na levo pljuvalnika, natakak je premikal posodo. Mož se razjezi: »Če ne odnesete skleda, bom kar v njo pljunil.«

ga **Vrti se rado v glavi**, če ni kaj v redu v želodcu. Posebno se pojavlja pri zastrupljenju z mesom in mesenimi izdelki, pa tudi pri hudem zaprtju in pri boleznih v možganih, pri angini, močni influenci in črevesnih boleznih. Omotica je vselej naznanjevalka in spremljevalka bolezni. Zato naj si poišče zdravniške pomoči vsak, ki ga napade vrtoglavost ali omotica. Ta bolezen muči tudi ljudi, ki imajo opešane živce in kri. Nekaterim pomaga, če vžijejo zjutraj strokček česna ali par kapelj česnove tinkture in izpijejo kupico vode. Na vsak način je pa treba, da ugotovi zdravnik vzrok vrtoglavosti.

ga **Kjer je polno pajkov, stenic, bolh in ščurkov** ter druge golazni, ne more biti zdravje doma. Da prenašajo uši legar, ve menda že vsak. Ne ve pa vsak, da prenašajo stenicice in bolhe jetiko, da umre mnogo bolnikov in slabotnih otrok vsled pikanja in izgube krvi. Neki zdravnik je za poskus vzbrizgnil kuncem steničjo kri in postali so jetični. Seveda prinesejo jetiko samo one stenicice, ki so pile kri jetičnega, vsekakor pa ne vstane nikdo zdrav iz postelje, v kateri so ga izpikale stenicice ali bolhe. Treba je torej več pozornosti za te drobne sovražnike zdravja. Snaga postelje in posteljnine je prava in uspešna vojska z mrčesom. Posebno otroške postelje je treba vsak dan temeljito čistiti in razkužiti.

3: a : n : a : š : e : m : a : l : e :

Pismo

Kakor polž počasi leze
naša pošta prav zares!
Morebiti nima zveze,
svete zveze do nebes?

Ali se je list izgubil?
Ali sveti Nikolaj
več poslej ne bo me ljubil?
Ni odgovora nazaj!

Tri je tedne, kar sem rajū
pisal pismo, prav zares!
Svetemu sem Nikolaju
list popisal čez in čez.

Ves se tresem, ves se tresem,
če odgovor pride tak,
da mi parkelj pel bo pesem:
Kaj se ne učiš, bedak?!

Ko se je izgubil ključ od nebes

Zgodilo se je, da se je izgubil ključ od nebes. Ravnokar se je bil nekdo zmuznil skozi nebeška vrata in daleč naokoli nikogar ni bilo več videti, pa se je sveti Peter, globoko zomišljen, sprehajal pred nebeškim zidom. Ključ od nebes si je nataknil na mezinec in se je z njim igral, kakor pač dela človek, ki je zatopljen v globoke misli. Toda oprezoval je nedaleč od njega majhen, prav grd in kot noč črn vravec in koval načrte, kako bi izbil nebeškemu vratarju ključ iz rok. To je vedel, zagrabiti zanj ne sme: spekel bi ga kot peklenški ogenj. Toda, ko bi ga mogel znabiti izbiti iz rok, da bi nihče v nebesa ne mogel, ali pa se naveličal čakati? Morda bi potem le še kaka omahljiva duša njemu pripadla? Zato je tako prežal na nebeški ključ. Sveti Peter je pa brez slutnje o kakšni nevarnosti hodil gor in dol.

V hipu je skočil vravec proti njemu

in se toliko zaletel vanj, da je svetnik omahnil in ključ z njegovega mezinca je zlezel v velikem loku na zemljo. S salsanskim krohotom je vravec izginil in pustil prestrašenega nebeškega vratarja samega.

Kaj zdaj?

Prej že dolgo časa nikogar ni bilo pred nebeška vrata, zdaj so pa kar druga za drugo prihajale duše in želele vstopa. Sveti Peter pa ni vedel, kako naj jim odpre vrata.

Joj, koliko se jih je že nabralo! Med njimi je tudi sloveč stavbenik. Ko zve, zakaj so vrata zaprta, se ponudi, da napravi dolgo lestev in prepleza nebeške zidove. Kmalu se pa prepriča, da s tem ni nič: rajski zidovi se dvigajo v neskončnost in človeški razum jih ne obvlada.

Oglasi se ključavničar, ki je bil med najspretnejšimi na svetu. »To bo takoj opravljeno,« reč samozavestno in si kot strokovnjak ogleda ključavnico. Toda čim bolj jo ogleduje, tem bolj tiho postaja. Končno izjavi, da njegova zmožnost ob taki umetnini nič ne opravi.

Pa se oglasi star general: »Kdo se javi prostovoljno? Vrata dvignemo iz tečajev, in če to ne pojde, postavimo topove!« Toda, naj se jih je še toliko javilo, naj je general še tako oblastno poveljeval in naj so tudi ogromne krogle letele, vrata se niso vdale niti za spoznanje.

V vedno večji zadregi je bil sveti Peter. Mnoge duše so postajale že nejevoljne nad njegovo nepazljivostjo.

Če ne bo odpomoči, je vravec res zmagal.

Tedaj prileze po ozki strmi nebeški poti stara ženica. Okoli tresočih se rok ima ovit križec. »Spet ena več, ki ne bo mogla nič pomagati,« si mislijo nepotrpežljivi.

»Kaj pa stojite tu?« vpraša ženica.

»Ključ od nebeških vrat se je izgu-

bil, pa noter ne moremo,« odgovore čakajoči.

»Da noter ne morete? O, to pa ni nič! Za pravo delo je treba pravega orodja.« To reče onemogla starka in stopi pred nebeška vrata. Vsi se ji umaknejo in skrbno pazijo, kaj da bo. Starka pa prime za križec pri molku in ga poljubi. Potem vtakne križec v ključavnico in zasuče — in nebeška vrata kar odskočijo. V zlatem žaru se pokaže krajstvo blaženosti hrepenečim očem čakajočih.

Česar ni zmogla posvetna modrost, to je z lahkoto opravila preprosta vera: križec pri molku je odprl nebeška vrata.

Sekire

Ubog drvar je imel posekati nekaj vrb, ki so stale ob robu globoke reke. Takoj pri prvem drevesu je pa nesrečno zamahnil, sekira se mu je snela s toporišča in padla v vodo.

»O, jaz nesrečnež!« je zaklical, »s čim naj zdaj preživim svoje lačne otroke?« in se je zjokal; poiskati pa sekire ni mogel, ker je bila voda globoka in deroča.

Ko je še tako stal, s solzami v očeh, in gledal na mesto, kamor je bila sekira padla, je kar naenkrat zašumela voda in prikazal se je starček z dolgo belo brado in s sinjimi očmi, pa je sočutno vprašal drvarja: »Zakaj se jočeš? Slišal sem tvoje stokanje. Govori!«

»Moja sekira!« je zajeceljal drvar, »moja sekira! moji ubogi otroci! S čim jih bom zdaj živil!« In je samo pokazal v vodo, ker je bil ves prestrašen.

»Tu notri!« je vprašal povodni mož. »Le miren bodi, se bo že našla.« Pa se je povodni mož potopil in prinesel iz vode svetlo, srebrno sekiro.

»Ali je ta tvoja?« je vprašal.

»Oh ne!« je zatarnal drvar, »ta ni prava.«

Povodni mož se je spet potopil in se prikazal čez čas vrhu vode z zlato sekiro, ki se je svetila kot zrcalo.

»Ali je ta prava?« je vprašal.

»Ne, oh ne!« je zavzdihnil drvar.

Pa se je potopil starček v tretje in prinesel iz vode železno sekiro. Ko jo je ubogi drvar zagledal, je ves vesel vzkliknil: »Ta je moja! Ta je prava!«

Starček je pa rekel: »Ker si tako pošten, vkljub svoji revščini, imej vse tri sekire,« pa mu je vrgel na breg poleg železne še srebrno in zlato sekiro ter izginil. Ves srečen je stekel drvar domov in povedal, kaj se mu je prigodilo; o svoji poštenosti pa ni znil nobene besedice.

Drugo jutro na vse zgodaj je dirjal že drug drvar k reki, je nalašč vrgel svojo sekiro vanjo ter glasno zdihoval in jadikoval. Prikazal se je spet oni starček in pomolil iz vode zlato sekiro ter vprašal:

»Ali je ta tvoja?«

»Oh, da!« je rekel drvar ves vesel in že segel po sekiri, toda v hipu sta sekira in povodni mož izginila.

Drvar je jokal zdaj zares in bi bil vesel, ko bi mu bil starček vsaj železno sekiro prinesel. Toda bilo je prepozno. Prejel je plačilo za svojo nepoštenost.

Kako se iz vode naredi hiša

Učitelj: Kdo bi si znal iz vode narediti hišo?

Urbanček: Jaz, gospod učitelj! Vodo bi pustil zmrzniti, razsekal bi led in si iz plošč naredil hišo.

Jakec: Kaj bi bilo pa poleti iz hiše?

Učitelj: No, dobro, kako bi si pa ti naredil iz vode hišo?

Jakec: Jaz bi pa vodo napeljal na mlinsko kolo in bi pridno mlel, dobro služil, pa bi mi voda naredila hišo.

Ožbalt: Ja, tista hiša bi pa ne bila iz vode!

Učitelj: Kako bi pa ti ukrenil, da bi si naredil iz vode hišo?

Ožbalt: Jaz? Vina bi kupil pa vodo bi mu mešal, dobro služil, pa bi si hišo postavil.

Učitelj: Vam bom pa zdaj jaz povedal, ko si bom iz vode naredil hišo. Namesto vina bom vodo pil in s tem, kar si bom prihranil, si bom postavil hišo.

Pošljite naročnino!